

KOMMENTAR TIL SLUTDOKUMENTET FOR BISPE SYNODEN 2023-2024

Jeg har nu gennemlæst nævnte slutdokument af 26. oktober 2024. Jeg har fulgt denne bispesynoden fra begyndelsen, især fordi pave Frans, inden han indkaldte til den, erklærede, at kirkens væsen var synodal. Det var første gang, jeg havde hørt det. Jeg begyndte derfor at undersøge, hvad det egentlig betød teologisk på baggrund af koncilshistorien. Paven havde fuldstændig ret. Kirken er i sit væsen synodal. Det er da også det, den nu afsluttede synode handlede om. Det er ganske enkelt nøgleordet. Men så kommer jeg med mine kommentarer:

1. Synode:

Generelt savner jeg en præcis teologisk definition på, hvad en synode er. Vi havde som bekendt i 1967-69 en klassisk synode i Danmark, som jeg deltog i som formand for strukturkommissionen. Også den aktuelle kirkeret (1983) omtaler synoder (canon 460-468). At læse udgaver af synoder, både universelle og lokale, er en meget inspirerende oplevelse, fordi her afspejles kirkens pastorale situation på en dybtgående og præcis måde. Kirkehistorisk hører synodetraditionen til kirkens væsen, både lokalt og universelt.

Jeg kan derfor give min fulde tilslutning til dokumentets stadige opfordring til at gøre kirken synodal på alle niveauer. Hvis kirken er synodal af væsen, må det defineres teologisk, og det vil sige på grundlag af NT.

Kort fortalt: Selve ordet synode betyder ikke en fælles vandring (jo filologisk, men ikke teologisk); men en 'sammenkomst', en forsamling. Og urmodellen er det såkaldte koncil i Jerusalem (ca. 49), AG 15. Deltagerne: Paulus, Barnabas og andre repræsentanter for menigheden i Antiokia, samt 'apostlene' ('de tolv') og de ældste (!). Men det er hele menigheden, der står bag processen (15,22). Og synodens beslutning formuleres i et brev til menigheden i Antiokia og indledes med de ofte citerede ord: "Helligånden og vi har besluttet" (15,28). Denne forståelse går igen og igen i mange synodedokumenter gennem tiderne. Denne forståelse er også tilstede i den aktuelle bispesynode. Helligånden spiller en større rolle end i mange andre dokumenter. Mit spørgsmål i denne forbindelse er: Vil deltagerne i synoden offentligt kunne bekende: Vores dokument er Helligåndens og vores? Det fremgår i hvert fald ikke af teksten. Vi i kirken i dag må derfor spørge, om slutresultatet af synoden også er Helligåndens ord til os i bogstavelig forstand. Først når vi er overbevist om det, får dokumentet autoritet. Selv de mange henvisninger til Helligånden og bibeltekster er ikke en bevidst tilkendegivelse af, at det er Helligånden og kirkens herre, der nu har talt og vejledt kirken. Synodefædrene skal være sig dette bevidst og turde offentligt give det tilkende. Synode er den helt konkrete måde, Kirkens Herre og Helligånden kommunikerer direkte med os som kirke. Derfor er kirken synodal, som pave Frans har formuleret det.

Men det teologiske spørgsmål i denne forbindelse er, om en såkaldt bispesynode teologisk er en synode. Kirkeretligt har en bispesynoden ikke beslutningsmyndighed (som f.eks. et økumenisk koncil), men er 'konsultativ', en rådgivende forsamling for paven. Derfor er det også teologisk et spørgsmål, om Helligånden offentligt kan træde frem som den ansvarlige for synodens beslutning. Den være sig nok så kompetent og velmenende. Teknisk indeholder dokumentet ingen beslutning, men opfordringer til paven(?) og til os.

Naturligvis skal vi som kirke tage synodens opfordringer om at (gen)indføre synodeinstitutionen på alle niveauer alvorligt; men det stiller det næste teologiske spørgsmål: Hvad vil det sige at være kirke, hvem skal afholde synoder?

Kirkeretten af 1983 definerer en 'lokalkirke' som enten et diocese/bispedømme, territorielt prælat, territorielt abbedi, apostolsk vikariat og apostolsk præfektur (canon 368). I princippet er alle disse lokalkirker administrative betegnelser begyndende med 'bispedømme', som var en gammel romersk betegnelse for en slags provins i kejserriget. Der er kommet to helt nye 'lokalkirker' til: 'territoriet prælat' og 'territoriet abbedi'. Nu er Trondheim og Tromsø "forfremmet" til prælaturer med egen biskop (biskoppen af Trondheim er dog samtidig administrator for prælaturet Tromsø.) Den katolske kirke i Danmark hedder kanonisk (og teologisk?) bispedømmet København. Den apostolske betegnelse for en lokal kirke er stadig gældende, nemlig et bynavn og ikke et territorium. Det er ikke kun en apostolsk tradition, som kirken har bibeholdt, nej det er en teologisk definition på lokalkirke. Således er der i teologisk (og kirkeretlig) forstand ingen lokale kirker på Grønland, Færøerne eller Jylland. De "tilhører" alle lokalkirken København. Det er ikke kun et spørgsmål om ord. Det handler om en teologisk forståelse af kirken, som jeg vil forklare nærmere. Man kan kort beskrive forskellen som forskellen mellem en organisation og en organisme. Den latinske kirke er i dag en administrativ størrelse og ikke en organisme. Det påvirker dybt vores selvforståelse af at være kirke. Jeg savner denne indfaldsvinkel i synodedokumentet. Selvom man nu som aldrig før taler om lokalkirker, så er jeg bange for, at man stadig tænker i organisatoriske baner: En lokalkirke er en afdeling af den universelle kirke. Det er da også sådan, den vestlige kirke fungerer i praksis op til i dag. I synodedokumentet skelnes der heldigvis mellem den 'latinske kirke' og de unerede 'orientalske kirkers' opbygning. Den orientalske tradition har nemlig i princippet bevaret den oldkirkelige og apostolske struktur, nemlig at de lokale kirker er selvstændige enheder på et sted og ikke territorier.

2. Kirken.

Lukas, forfatteren til både evangeliet og Apostlenes Gerninger, beskriver kort og præcist en lokal kirkes struktur (AG 2,42): 1) Permanent undervisning af apostlene (de 'tolv'). 2) Fællesskabet (koinonia/communio). 3) 'Brødets brydelse'. 4) Bønnerne. Disse fire komponenter samles i to grupper på to: 1/ Undervisning og fællesskab, 2/ brødets brydelse og bønner. Dette mønster angiver ganske sikkert selve opbygningen af lokalkirken i Jerusalem. Denne lokalkirke, der opstod som frugten af pinsen, er Helligåndens værk. Lukas fremstiller den i løbet af AG som 'modermodenighed'. Alle nye grundlagte lokalkirker skal have den samme struktur:

2.1 Undervisning – ikke primært af børn og unge, men af menighedens voksne medlemmer – står først på dagsordenen, fordi at være kristen er at gå i Jesu skole, dvs. blive hans disciple. Han skal undervise os om Gud og Guds rige, og den undervisning varer hele livet. Kirken skal sørge for at denne undervisning finder sted; den skal ske på apostlenes grundlag, som er Bibelen. Redaktionen af de fire evangelier er udtryk for denne apostolske undervisning. Min erfaring fortæller mig, at voksenundervisning slet ikke eksisterer i praksis. Katekese er for børn, der skal modtage sakramenterne og voksne konvertitter. De voksne katolikker er færdiguddannet!

2.2 Fællesskabet i kirken er det næste nøgleord: At være kristen betyder helt konkret, at være optaget i Guds familie. Hvad det betyder, skal blandt andet undervisningen lærer os. Vi bekender i den apostolske trosbekendelse, at den katolske kirke er 'de helliges samfund' (bedre oversat: 'de helliges fællesskab', *communio*). Lukas forbinder formodentlig 'undervisning' og 'fællesskab' med hinanden. Det betyder, at Guds ord skaber et virkeligt konkret fællesskab.

2.3 Det tredje element: 'Brødets brydelse' var den jødiske betegnelse for et måltid, som faktisk var en liturgi. Sådan skulle det også være i kirken. Den havde jo samme natur som jødedommen. I sit evangelium beskriver Lukas udtrykkeligt forbilledet på den kommende kirke, da Jesus mangfoldiggøre brødene og fiskene (Luk 9,10-17). Der var omkring 5000 mennesker (jfr. den første menighed i Jerusalem AG 4,4). Jesus siger til sine disciple: *"få dem til at sætte sig ned i grupper på omkring 50. Og det gjorde de og fik alle til at sætte sig ned"* (V14-15). Lukas beskriver helt bevidst, at Jesus organiserer med disciplenes hjælp de 5000 i 'bordfællesskaber' på ca. 50. Lukas forstår denne handling som et forbillede på den første menighed i Jerusalem: Den skal organiseres i 'huskirker'. Man kunne godt samle ca. 50 i et større jødisk hus i gården, hvor man opholdt sig. Både Markus og Johannes tænker i samme baner. De fælles måltider i husene var en væsentlig del af den lokale kirkes fællesskab og sikkert, og det sikkert også dér hvor man fejrede eukaristi som en del af kærlighedsmåltidet, måske lørdag aften. Disse måltider fik betegnelsen 'agapemåltider', kærlighedsmåltider i de første generationer. De høre således med til den lokale kirkes liv. I mangfoldiggørelse af brødene og fiskene har disciplene ('de tolv') en helt bestemt tjeneste, som Jesus giver dem, nemlig at organisere bordfællesskaberne i forbindelse med brødunderet. Denne tjeneste foregriber 'de tolv's' senere opgave i den første menighed, at 'organisere' kirken i husfællesskaber.

2.4 Til slut nævnes bønnerne, som er forbundet med de fælles måltider i husene. Lukas fortæller igen udtrykkeligt, at de første kristne dagligt deltog i liturgien i templet (AG 2,46-47). Liturgien i templet var primært lovsang med de bibelske salmer. Fra dag ét overtog kirken den jødiske salmebog, som stadig er vores salmebog, jfr. vekselsangen i messen og klostrenes daglige bønner. Udenfor Jerusalem og senere fandt disse bønner helt sikkert sted i huskirkerne. De bibelske salmer har en kapital betydning både for den enkeltes og kirkens trosliv (hvis de bruges rigtigt). Igen sammenfatter Lukas 'husfællesskaberne' som fælles måltider og bønner, der skaber en husliturgi. Først og fremmest skal de bibelske salmer sammen med de fælles måltider skabe huskirkernes åndelige miljø.

Kan vi drage den teologiske konklusion, at Lukas her beskriver de grundlæggende elementer i den lokale kirke? Hvis vi spørger Lukas, så er svaret JA. Skal vi begynde forfra som kirke, skal vi

genindføre denne struktur i enhver lokalkirke. Men kun en overskuelig kirke kan fungere på denne måde. Den skal bestå af et vist antal huskirker, der kan og skal samles regelmæssigt til fælles gudstjenester. Derfor er en lokal kirke knyttet til et sted og ikke et geografisk område, og den er bygget op af fungerende huskirker. De kristne familier får derfor en afgørende indflydelse på det at være en lokal kirke.

Det skal til slut tilføjes, at AG (og NT i øvrigt) fremstiller menigheden i Jerusalem som en modernemenighed, der har ansvaret for at grundlægge (føde) nye lokale kirker og sørge for dem. Det er denne funktion, der kommer til udtryk i den første synode (se ovenfor). De lokale kirker er således også en familie. De er selvstændige, men en stor familie, hvor man som lokale kirker er solidariske med hinanden.

2.4 Modernemenigheds funktionen overtages af lokalkirken i Rom (o. 65?), da modernemenigheden i Jerusalem på grund af krigen med Rom og Jakobs martyrium (menighedens leder) på Jesu opfordring forlader Jerusalem. Når vi ser kirkehistorisk på de første generationer, er det ikke 'embedet', heller ikke 'Petersemet', der er i fokus, men den lokale kirke selv. Således kan pave Clemens indlede sit lange og berømte brev til korintherne: "Kirken, der er fremmed i Rom, hilser kirken, der er fremmed i Korinth". Han er selv anonym, det er modernemenigheden, der tager ansvar for kirken i Korinth og 'blander sig i deres problemer', og han er blot talsmand for modernemenigheden. Det var også sådan modernemenigheden i Jerusalem handlede, f.eks. i spørgsmålet om de jødiske spiseregler skulle gælde i Antiokia og i andre blandede lokalkirker. Det mønster i NT er grundlaget for det, bispesynoden kalder lokalkirker.

Sammenfattende: Den universelle katolske kirke er ikke en **sammenslutning** af lokale kirker. Den universelle kirke er **nærværende** i de lokale kirker, som udgør et fællesskab, hvis altså disse er bygget op på det her beskrevne grundlag. Denne indfaldsvinkel er den originale forståelse, men også helt ny. Den universelle kirke kan derfor ikke defineres som en international organisation med et administrativt centrum. Faktisk berører den omtalte bispesynode udtrykkeligt dette problem og foreslår, at man kirkeretligt ændrer på 'systemet'.

2.5 I forbindelse med bispesynodens dokument skal vi også tilføje, at de nævnte lokalkirker fra begyndelsen samledes i det, vi senere kalder 'kirkeprovinser', et konkret og synligt fællesskab mellem nabokirkerne, hvor man hjalp hinanden. Også disse lokalkirkefællesskaber kunne afholde synoder, hvor man behandlede de fælles problemer.

Jeg tror, at de syv breve til kirkerne i Lilleasien, optaget i Johannes Åbenbaring, afspejler sådanne kirkefællesskaber. De var alle beliggende i Lilleasien indenfor et overskueligt område. Efesus var ganske sikkert hovedkirken i dette fællesskab, måske også en lokal 'modernemenighed' (ligesom Antiokia). Man kan kun forstå brevlitteraturen i NT på baggrund af denne lokalkirkestruktur.

I Middelalderen blev der derfor på denne baggrund også oprettet en dansk, en norsk og en svensk kirkeprovins, der hvert år (?) afholdt synoder. Kirkeprovinsen i Danmark bestod af 8 lokalkirker med en hovedkirke (ærkebispedømme) i Lund: Slesvig, Ribe, Århus, Viborg, Børglum, Odense og Roskilde (og Lund).

2.6 Meget tyder på, at det helt nye organ, bispekonference, i praksis erstatter kirkeprovinserne. Den er pr. definition (kirkeretligt) en forening af biskopper og ikke et fællesskab af lokalkirker og i praksis, i hvert fald i Skandinavien, er den måske blevet et alternativ til en kirkeprovins. Hvornår oprettes der igen kirkeprovinser i Skandinavien? Jeg nævner dette problem for at illustrere, at i praksis har vi fjernet os meget fra det bibelske, det oldkirkelige, ja også det middelalderlige kirkesyn, som ovenfor beskrevet, men også iflg. bispesynodens anbefalinger.

2.7 Endelig vil jeg i denne forbindelse nævne sognene. Et sogn (=menighed på dansk) er ikke teologisk en lokalkirke og kan aldrig blive det, fordi det ikke kan opfylde de ovennævnte kriterier for en lokalkirke. Baggrunden for oprettelse af sognemenigheder havde organisatorisk karakter: Hvordan skulle man indrette en meget stor lokalkirke, som efterhånden også kom til at dække store landområder? Dette problem er ikke let at løse, men det skal nævnes, hvis vi vil forstå den lokale kirke som ovenfor beskrevet. Løsningen kunne måske ligge i de nævnte 'huskirker', som var virkelige enheder med eget åndeligt trosliv, men altid stod i forbindelse de andre huskirker med alt, hvad det indebar. Vi er således tilbage til de enkelte troendes forståelse af at være kirke. Det er også det synodedokumentet nævner mange gange. Men de troende skal have en **model** for en lokalkirke. Har de det i vores nuværende (latinske) struktur?

3. Embedet.

Her må jeg bemærke, at dette emne ikke bliver tilfredsstillende behandlet i bispesynodens dokument. Man omtaler de permanente diakoner, men man omtaler ikke, at der i hvert fald i store dele af den vestlige kirke ikke er "plads" for selvstændige diakoner. I en tysk undersøgelse citerede man nogle troende for at sige: "Vi har ikke brug for halve men hele præster". Har synoden været blind for denne situation? I vores vestlige kirkelige kultur og organisation er der ikke funktionel plads for permanente diakoner. Det kan være anderledes i de ikke-vestlige kirker, f.eks. i Afrika.

Jeg synes heller ikke, at man har stillet spørgsmålet, hvorfor der i generationer har været mange pædofile skandale. Findes der overhovedet seriøse undersøgelser af dette problem?

Det største problem i den vestlige kirke er imidlertid, at der bliver færre og færre præstekald. Har man prøvet at finde en seriøs forklaring? Jeg har i hvert fald ikke hørt nogen. Burde en bispesynode, der beskæftiger sig med kirkens situation, ikke også have behandlet dette problem? Man fremstiller embedet ideelt og smukt, men ikke funktionelt og teologisk. Jeg mener, at manglen på præstekald skyldes den manglende personlige tro blandt de unge (og deres familier) (jfr. pave Johannes Paul II: 'nyevangelisering'). For et par generationer siden sagde man i de katolske miljøer i Holland: "Det var moderen, der havde kaldet (til præst)". Kaldet til præstegerning har i århundreder været mere eller mindre en status for en 'god' katolsk familie, måske også for de adelige familier. I folks klassiske bevidsthed er en præst den, der skal administrere div. sakramenter især messen. Jfr. et standardspørgsmål: "Hvem læste messen i dag?" Pave Benedikt peger på undervisningen som præstens hovedopgave (Verbum Domini). Det gjorde faktisk også pave Gregor den Store. Det kræver, at også præsteuddannelsen revideres grundigt.

Det sidste område, jeg vil berøre i denne forbindelse er forholdet mellem biskop og præst. Det er helt tydeligt i synodedokumentet, at kirkens hovedpersoner er biskopperne. Hvor mange ved, at betegnelsen 'biskop' slet ikke fandtes i NT i vores betydning: et selvstændigt embede? Menighedens ledere hed presbytere (ældste) med jødedommen som forbillede. Men dette embede var kollektivt. En ældste var medlem af et ledelsesorgan, der i fællesskab skulle betjene den lokale kirke. Det havde naturligvis et overhoved, som ikke havde en speciel titel, f.eks. biskop. Først i det 2. årh. får han dette navn. Det teologiske spørgsmål den dag i dag er, hvilken "sakramental" forskel der er mellem en biskop og en ældste. 2. Vatikankoncil kunne heller ikke på tilfredsstillende måde afgøre dette spørgsmål: Er biskoppen medlem af ældsterådet eller over det? Er præsterne (de ældste) biskoppens medarbejdere eller medansvarlige for kirkens ledelse og betjening? Den nuværende model, hvor de enkelte præster bliver ansvarlige for sogne (jfr. det folkelige udtryk "sognepaver") er ikke oldkirkelig og bibelsk. Synodedokumentet gentager 2. vatikankoncils formulering, hvor der ét embede, men opdelt i tre områder. Hvordan det skal forstås teologisk, er stadig et ubesvaret spørgsmål.

Kirkens officielle lære er, at også 'ordinationens sakramente' printer en uudslettelig "karakter" i sjælen. Det betyder, at sakramentet giver et menneske en ny "identitet". Hvad er denne identitet vedr. en diakon, en præst og en biskop? ¹ Den almindelige opfattelse af en præsts identitet er, at han er sakramentsforvalter, især af eukaristien og bodens sakramente. Men det svarer ikke til hans funktion i apostelkirken, hvor hans primære funktion er undervisning i Guds ord og medansvarlig for menighedens fællesskab. Hvem underviste Guds folk i middelalderen? Stort set ingen! I dag? Meget få, måske kateketer og teologer.

Og så vil jeg også ligesom dokumentet nævne pavens rolle. Det er tankevækkende, at vores nuværende pave omtaler sig selv som 'biskop af Rom'. Han er altså ikke i strengeste forstand hele kirkens biskop, en "overbiskop"², netop fordi hele kirken er til stede i de enkelte lokale kirker jfr. note 1. Biskop af Rom betød i de første generationer, at han var ansvarlig for kirkens modermenighed. Hans første opgave var at gøre denne lokale modermenighed til et åndeligt centrum og fællesskab for alle de lokale kirker og et ægte forbillede på det at være Kristi kirke. Man skal ikke læse megen kirkehistorie for at konstatere, at netop Rom var i mange tilfælde den værste af alle lokalkirker og flere gange havde 'modpaver'. Den hellige Birgitta af Vadstena konstaterede det med egne øjne i 1350. Det sætter således spørgsmålstejn ved paveembedets rolle i kirken. Pave Johannes Paul II kunne offentligt sige, at paveembedet skulle grundlæggende reformeres i det 3. årtusind. Det antyder dokumentet også, men lidt diskret. Der bliver ikke tale om de kristnes enhed, før netop dette embede radikalt skifter karakter (frit citat fra Johannes Paul II). Paven (og hans administration) må ikke sidde på kirkens kejsertrone). Peters Stol må ikke afspejle en kejsertrone (Jesus selv advarer sine disciple mod det). Konklusionen er ikke, at så skal paveembedet afskaffes, men nytænkes. For uden en modermenighed med en hyrde kan kirkens

¹ Tridentinerkoncilet omtale af Sacramentum Ordinis er ikke helt entydig og teologisk klar, hvad de forskellige embeder er (Sessio XXIII). 1. Vatikankoncil om pavens universelle fuldmagt skal forstås rigtigt. Den aktuelle udgave af kirkens organisation er ikke nødvendigvis udtryk for ånden i dette koncil.

² 1. Vat. taler om pavens 'potestatis principatus' (Denz. 1827). Koncilet understreger dog klart, at denne universelle myndighed ikke er på bekostning af biskoppernes myndighed (Denz. 1828). Bispesynoden taler derfor om, at forholdet mellem pavens og biskoppernes jurisdiktion skal nærmere undersøges.

universelle fællesskab ikke opretholdes. Men i oldkirkelig forstand er det ikke embedet, der er i centrum, men netop lokalkirken og i dette tilfælde moderkirken i Rom. Det er kendetegnende for den aktuelle kirkeforståelse, at embedet er blevet det primære spørgsmål.

Den her nævnte problematik omkring embedet er netop centrum i kirkens synodale væsen. I dag fungerer den aktuelle latinske kirke ikke synodalt i ægte forstand, fordi den primært er en organisation og ikke en organisme.

4. Sakramenterne

4.1 Det er bemærkelsesværdigt og værdifuldt, at synodedokumenter hele tiden taler om dåben, som alle kristne har modtaget, og som gør os til Guds familie. Sådan er det også bekræftet i kirkeretten. Men det stiller et teologisk spørgsmål: Er alle døbte derfor medlem af den ene katolske kirke? I oldkirken stillede man også dette spørgsmål. Faktisk antyder det nutidige optagelsesritual det: Man har allerede fællesskab med den katolske kirke i kraft af en fælles dåb, dog kun ufuldendt. Det, der mangler er firmelsens sakramente og delagtighed nadveren. Vi kan godt sige i denne forbindelse, at vi befinder os i et kirkeretligt gråzoneområde. Det er på denne baggrund tankevækkende, at bispesynoden slet ikke teologisk omtaler firmelsens sakramente tilfredsstillende. Men det afspejler, at dette sakramente ikke teologisk er blevet forstået. Hvad fortæller kateketerne de unge, der skal firmes? Da jeg skulle firmes o. 1950 fortalte den søster, der underviste os: "På søndag kommer biskoppen og slår jer til riddere". Biskoppens "klap" på kinden var et ridderslag. Ja! Pave Paul VI har næsten grundlæggende ændret på firmelsesritualet, både hvad ordene og handlingen angår. Spørgsmål: Blev de europæiske folkeslag firmet i Middelalderen, især ude på landet? Blev indianerne og afrikanerne i Sydamerika firmet i 1500-tallet, og de nye troende i Fjernøsten? Jeg har prøvet at finde svar på disse spørgsmål, men ingen kirkehistoriker eller liturg har kunnet svare på det. Det illustrerer, at dette sakramenter slet ikke spiller nogen rolle i praksis i kirkens liv. Det er tydeligt i synodedokumentet. Jeg må derfor stille følgende spørgsmål vedr. genopbygningen af kirken: Er barnedøbte, der ikke er firmet, fuldt og helt medlemmer af kirken? Er de ikke i samme situation som de mange døbte ikke-katolikker? Det skal også her nævnes det teologiske problem, at man i 100 (?) år har byttet om på firmelsen og førstekommunionen. Indebærer det, at et barn på "værdig" og korrekt vis ikke kan modtage kommunionen, hvis ikke det er firmet? Vi skal i denne forbindelse huske, at protestanterne kategorisk afviste firmelsen som sakramente: Alt var indeholdt i dåben. Og er det kun biskoppen i den latinske kirke, der skal/kan firme. I de orientalske kirker er det præsten, der gør det i forbindelse med dåben. Jeg nævner disse pastoralteologiske problemer for at pege på en situation i vor romerske kirke, som trænger til at blive behandlet. Synoden nævner slet ikke disse pastorale problemer, som er kirkens daglige problemer.

4.2 Dokumentet behandler heller ikke de alvorlige problemer omkring ægteskabet. Det er således ikke lykkedes mig at finde en tilfredsstillende teologi om ægteskabet **som sakramente**. Også det afviste protestanterne. En af de første bispesynoder, pave Frans afholdt, handlede om familiernes pastorale situation. Der blev lavet et omfattende forarbejde for at belyse situationen. Resultatet var chokerende for paven og biskopperne og medførte, at paven ændrede ved proceduren for ægteskabssager i de kirkelige domstole. Tilsyneladende har den aktuelle bispesynode ikke taget

højde for denne pastorale situation. Men situationen på dette område har ikke ændret sig til det bedre. Tværtimod! Hvor mange ægte kristne familie eksisterer der de facto i dag? Et konkret eksempel fra Danmark: Det såkaldte 'kæresteforhold' har i langt de fleste tilfælde overtaget ægteskabets plads. De fleste børn i Danmark i dag bliver født i et kæresteforhold, og det vil sige, at de mangler den basale tryghed, som kun en familie i kristen forstand kan sikre. Vi kan frygte, at det også vil gælde for katolske unge. Kirkens grundcelle, familien, er ikke tilstede i et 'kæresteforhold'. Vores domstolspraksis viser, at alt for mange tilfælde af katolske ægteskaber ikke kan leve op til den katolske forståelse af ægteskab og familie. Jeg tror ikke, de er undtagelsen men frygter, at det kan være normen. Hvor finder vi så de ægte "huskirker"?

5. Bibelen

Den biskoppelige synode citerer mange gange den Hellige Skrift, bl.a. som overskrift over kapitlerne. Det er rigtig godt. Men jeg savner en tilbundsgående opfordring til at bruge Bibelen som kirkens og den enkeltes basale **lærebog**. Det var pave Benedikts opfordring i hans synodalskrivelse *Verbum Domini* (2010). Den nævnes slet ikke og heller ikke den pastorale opfordring, som pave Benedikt giver, nemlig at gøre bibellæsning til norm både i menighederne og i den enkeltes trosliv. Betyder det, at den aktuelle synode ikke bevidst har erkendt, at Bibelen er redskab nr. ét til kirkens fornyelse. Alt, hvad jeg ovenfor har anført, er hentet ud af Bibelen. I den er alle de redskaber, kirken har brug for netop i vor tid, for at blive Guds folk på rette måde. En grundlæggende forklaring på kirkens aktuelle problemer skyldes i sidste ende, at grundlaget for både kirkens og vort personlige trosliv ikke er baseret på Guds ord som normen for det at være kirke og kristen. Med pave Benedikt som autoritet kan vi kalde Bibelen for kirkens grundbog og "grundlov".

6. Manglende hovedemner

Der er tre alvorlige emner vedr. kirkens situation i den moderne verden, som jeg savner. Bispesynoden har ikke for alvor set ud over kirkens verden og set den aktuelle verden og dens problemer med Guds øjne.

6.1 Forholdet mellem mand og kvinde, især det seksuelle. Abort er på verdens dagsorden. Seksuel omgang uden for ægteskabet er nu en kultur i det moderne samfund. Den store nedsatte frugtbarhed. Kunstig prævention osv. Hele diskussionen om kvindens ligestilling med manden i det moderne samfund afslører et dybt problem. Har kirken nogen principiel stilling til denne problematik og har Kristus givet os en opgave på dette punkt? Selvfølgelig!

6.2 Den digitale kultur og 'kunstig intelligens'. Nu kommer det frem, at hele dette område er gennem kriminaliseret. Men det er ikke dér hovedproblemet ligger. Har kirken i kraft af Guds åbenbaring til opgave principielt at bedømme hele dette område? Jeg hører ikke ret mange kristne overhovedet interesserer sig for det. Rent principielt er 'kunstig intelligens' en alternativ kommunikationsform til den naturlige og kulturelle kommunikation mellem mennesker. Den aktuelle kommunikation inkl. det offentlige system og hele forretningsverdenen er fuldstændig overtaget af den kunstige intelligens. Man kan f.eks. ikke længere i København gå hen på et kommunekontor og løse sine problemer. Det samme gælder de fleste banker. Der er ingen, man

kan tale med. Men det største problem handler om vore børn og unge. De kommunikere i dag 80%(?) med verden via mobilen, ikke med sanserne og ord. Er den 'kunstige' intelligens i realiteten blevet en 'kunstig verden'? Og så det afgørende spørgsmål: Kan man kommunikere med Gud via mobilen? Med andre ord vil den nye måde at være menneske på direkte afskære os fra vores **ægte** forhold til Gud? Det handler ikke, om man kan bruge denne teknik som et supplement, men om den skal overtage vores forhold til hinanden og Gud. Er det ikke et kapitalt problem, kirken må tage stilling til? Bispesynoden talte "positivt" om disse medier, men så tilsyneladende ikke et problem. Problemet kan pastoralt anskueliggøres med følgende spørgsmål: Kan man digitalt deltage i messen og modtage sakramenterne på samme måde som fysisk, f.eks. bodens sakramente som erstatning for det fysiske nærvær? Problemet kom frem under Coronakrisen.

6.3 Jeg har snart længe ventet på, at kirken som sådan tog stilling til f.eks. krigen i Ukraine og mellem Israel, Libanon og palæstinenserne. Kirken går ikke med sin myndighed (på Guds vegne) aktivt ind og tager stilling til verdens situation. Hvis ikke jeg tager fejl, så svigter kirken alvorligt sin guddommelige mission. Hvorfor har man ikke blot omtalt disse problemer?

Summa summarum: Opfylder kirken i dag (og tidligere) sin guddommelige opgave også at tage stilling til moralske aktuelle problemstillinger i Guds navn? Jeg tror, at kirkens ansvarlige er bange for konflikter med samfundet.

KONKLUSION:

På baggrund af bispesynodens afsluttende tekst og mine ovenfor anførte kommentar er min konklusion, at vi nu må komme i gang i vort bispedømme med at handle synodalt. Vi skal absolut ikke vente på et initiativ fra Rom. Teksten lægger meget konkret op til nu at handle synodalt. Det betyder helt konkret, at biskoppen skal indkalde til en bispedømme synode og nedsætte en arbejdsgruppe, der kan tilrettelægge programmet. Fremgangsmåden fra 1967-69 kan måske inspirere arbejdet. Mit forslag går ud på, at vi prioriterer emnerne og kun i første omgang behandler de mest aktuelle. Samtidig skal det også besluttet fra centralt sted, at der regelmæssigt skal afholdes synoder som en fast og normal bestanddel af bispedømmets liv. Det skal også på forhånd fastlægges, hvem der skal deltage i den første synode. Det vil være naturligt, at både præsterådet og pastoralrådet inddrages i de indledende beslutninger.

Mit forslag til et aktuelt emne er: Hvor mange lokalkirker / bispedømmer, skal der være i kongeriget Danmark? I hvilket omfang de centrale myndigheder i Rom skal involveres, må komme an på de kirkeretlige bestemmelser. Men helt overordnet kan jeg ikke se, hvorfor det ikke er os katolikker i Danmark, der skal løse det problem. Det handler jo om, hvordan lokalkirkemodellen kan virkeliggøres hos os. Det har de romerske myndigheder ingen mulighed for at afgøre. Det udelukker selvfølgelig ikke, at de kan godkende en synodalbeslutning. Det stiller således også spørgsmålet, om det fortsat er Rom, der skal udvælge stedets biskop. Denne praksis går måske kun et par århundreder tilbage og var ikke praksis i det første årtusinde eller i Middelalderen. Synodedokumentet kommer også ind på dette problem.

Når jeg peger på dette emne, er det fordi den grundlæggende struktur i en lokalkirke, også sådan som bispesynoden forstår det, skal være på plads, for at alle de andre pastorale problemer kan løses. Ellers bliver der kun tale om lappeløsninger.

Men det næste emne på denne synode skal handle om vores kirkes grundlag, som er Bibelen. Vi bliver nødt til i denne proces at tage udgangspunktet i kirkens grundbog. Det er i praksis ikke så lige til. Først skal vi i selve synodeprocessen gå ud fra Bibelen for at lade os belære af kirkens Herre. Men vi skal også tage stilling til, hvordan vore kirker i fremtiden reelt skal bygge på dette grundlag. Et forslag kunne være at oprette en officiel bibelhøjskole. Og endeligt skal vi tage højde for, at vi også som lokal katolsk kirke er medansvarlig for den allerede igangsatte ny-oversættelse af Bibelen til dansk (også på dette område kan der være grundlæggende problemer vedr. "stilen").

15 11 2024. LM